

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
РАДА ПО ВИВЧЕННЮ ПРОДУКТИВНИХ СИЛ УКРАЇНИ

На правах рукопису
СТРОКАНЬ ТАМАРА МИКОЛАЇВНА

ТЕРИТОРІАЛЬНЕ РЕГУЛЮВАННЯ МАТЕРІАЛЬНОГО
ВИРОБНИЦТВА

/на прикладі харчової промисловості Золотоніського
району/

Спеціальність 08.10.03 - міська і
регіональна економіка

А В Т О Р Е Ф Е Р А Т
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Київ - 1996

Дисертаційна робота в рукопис

Робота виконана на кафедрі економіки підприємств Російської економічної академії ім. Г.В.Плеханова та кафедри організації і управління м'ясо-молочної промисловості Київського державного університету харчових технологій

- Науковий керівник - доктор економічних наук
О.І.Волков
- Офіційні опоненти - доктор економічних наук
Г.С.Фомов
- кандидат економічних наук
В.В.Городній
- Провідна організація - Науково-дослідний економічний
інститут Міністерства економіки України

Захист відбудеться 27 червня 1996 р. о 14 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 01.78.01 у Раді по вивченню продуктивних сил України НАН України за адресою: 252032, м.Київ, бульвар Т.Г.Шевченка, 60.

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці Ради по вивченню продуктивних сил.

Автореферат розісланий "27" травня 1996 р.

ЛННБ України ім.В.Стефаника

00754125 (0)

Вчений сек.
спеціалізованої вченої ради
доктор географічних наук

П.С. Коваленко
П.С. Коваленко

ЛННБ України ім. В. Стефаника
Авт. права

І. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

І.І. Актуальність дослідження. Успіхи економічних реформ, що проводяться на Україні, в більшості визначаються якістю і цілеспрямованістю здійснюваного переходу до нових методів управління і регулювання економічного і соціального розвитку в її окремих регіонах. Суть цього переходу заключається в розширенні господарської самостійності територій, передачі на місцевий рівень управління значної частини функцій республіканських органів управління, розвитку економічних методів регулювання діяльності господарюючих суб'єктів на території.

Актуальність дисертаційного дослідження обумовлена тим, що в нинішніх умовах зростає роль регіонів у вирішенні багатьох соціально-економічних проблем. Регулювання регіональних відносин визначається системою об'єктивних територіальних інтересів в досягненні збалансованого розвитку місцевої економіки на основі факторів, забезпечуючих загальні умови для виробництва і відтворення всіх господарюючих суб'єктів. Методи регулювання економіки регіону активно впливають на ефективність використання всіх територіальних факторів економічного росту. Необхідною умовою здійснюваних на Україні перетворень є перехід від територіального управління промисловим потенціалом регіону до територіального регулювання діяльності промислових підприємств, що знаходяться в даній місцевості, до створення територіальних некомерційних організацій, які будуть сприяти розвитку економіки регіону, допомагатимуть підприємствам успішно розвиватися і процвітати.

В економічній літературі останніх років дослідженню проблем взаємовідносин регіона і підприємств, функціонуючих на його території, стала приділятися велика увага. Вчені - економісти України в своїх працях дослідили багато теоретичних і практичних питань функціонування регіонів різних рівнів в умовах становлення ринкових відносин: проблеми приватизації, формування ринкових структур, вдосконалення фінансово-кредитного механізму, що відображає основу міжбюджетних і податкових відносин, що враховують економічні інтереси господарюючих суб'єктів регіону.

Та проблема взаємовідносин підприємств і регіону /території/ і створення нових територіальних структур, здатних регулювати діяльність підприємств і сприяти їх економічному роз-

витку, продовжує залишатися актуальною, так як змінюються умови, в яких працюють місцеві органи управління, а також змінюється загальна економічна ситуація в країні.

Нагальна необхідність і своєчасність дослідження такого напрямку в умовах становлення ринкових відносин обумовлена відсутністю системного підходу до цієї проблеми - досліджено окремі елементи механізму територіального регулювання.

1.2. Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є визначення та обґрунтування можливих напрямків удосконалення механізму територіального регулювання промислового виробництва через створення Фонду територіального розвитку.

Реалізація поставленої мети потребує вирішення таких завдань:

- теоретичне формулювання змін, які відбуваються в сфері територіального управління в період розвитку ринкової економіки;
- виявлення особливостей функціонування місцевих органів управління в нинішній період;
- визначення особливостей поєднання економічних інтересів підприємств і території в умовах ринкових відносин;
- вивчення механізму економічного регулювання ринкових відносин господарюючих суб'єктів місцевими органами влади, забезпечення соціально-орієнтованої економіки регіону;
- аналіз ефективності діяльності безприбуткових організацій в регіоні і їх роль в регулюванні промисловим потенціалом території;
- розробка структури створюваного Фонду територіального розвитку і визначення основних напрямків його діяльності.

1.3. Предмет та об'єкт дослідження. Предметом дослідження виступає сукупність взаємовідносин підприємств і місцевих органів управління, що виникають при розвитку ринкової економіки, а також механізм регулювання матеріального виробництва безприбутковими організаціями /наприклад, Фондом територіального розвитку/.

Об'єктом дослідження являються підприємства, як господарючі суб'єкти, і територіальний господарчий комплекс, його нові організаційно-економічні структури /безприбуткові організації/, створювані під впливом розвитку ринкових відносин для регулювання економічного територіального розвитку.

1.4. Методологія та методика дослідження. Методологічною основою дослідження є об'єктивні закони розвитку суспільного виробництва, а також праці класиків економічної теорії по даній проблемі.

В роботі методами економіко-статистичного аналізу досліджена діяльність безприбуткових організацій, проведено аналіз статистичних даних по підприємствах харчової промисловості.

Як джерела інформації використані вітчизняні та зарубіжні літературні джерела, Закони і законодавчі акти, прийняті Верховною Радою України, законодавчі акти Росії, нормативні акти і інструкції державних виконавчих органів, статистичні матеріали міністерств і відомств, первинні матеріали підприємств харчової промисловості Золотоніського району.

1.5. Наукова новизна і практична цінність дослідження. Науковою новизною в роботі є те, що:

- проблема регулювання діяльності підприємств місцевими органами управління розглядається в нових соціально-економічних умовах - умовах розвитку ринкових відносин і реальної багатокладності;

- особливості взаємовідносин підприємств і місцевих органів влади визначаються з урахуванням їх різнонаправлених економічних інтересів в умовах ринку;

- вироблені практичні рекомендації із вивченого зарубіжного досвіду територіального регулювання для використання їх на районному рівні;

- особливості взаємовідносин підприємств і місцевих органів влади визначаються з урахуванням їх різнонаправлених економічних інтересів в умовах ринку;

- обґрунтовується значна роль безприбуткових організацій в сфері територіального регулювання промислового виробництва;

- по результатах аналізу діяльності безприбуткових організацій пропонуються шляхи вдосконалення територіального регулювання промислового виробництва шляхом створення Фонду територіального розвитку.

Теоретична і практична цінність результатів дослідження полягає в тому, що сформульовані в ній висновки і пропозиції використовуються при розробці програм розвитку Золотоніського району. Конкретне практичне значення проведеного дослідження виявилось в рекомендаціях по створенню Фонду територіального розвитку, особливо необхідного для сільськогосподарських

районів України, де в основному розвинута харчова промисловість.

Поскільки одним із завдань дослідження було теоретичне осмислення змін, які проходять в сфері територіального регулювання промислового виробництва в період розвитку ринкових відносин, то результати можуть бути використані в подальшому при розвитку системи методів регулювання і сприяння регіональному економічному розвитку.

І.6. Декларація конкретного особистого внеску дисертанта у розробку наукових результатів, що виносяться на захист.

Сукупність отриманих наукових результатів є авторською оцінкою економічної ефективності регулювання діяльності підприємств харчової промисловості місцевими органами управління в рамках Золотоніського агропромислового комплексу Черкаської області.

В дисертації особисто автором розроблені концептуальні підходи щодо удосконалення регулювання підприємств місцевими органами управління в умовах розвитку ринкових відносин, механізму поєднання їх економічних інтересів, а також вироблені практичні рекомендації із вивченого зарубіжного досвіду територіального регулювання для використання їх на районному рівні.

Дисертаційне дослідження є одноосібно написаною науковою працею, в якій викладено оригінальні підходи до вирішення важливого наукового завдання - обґрунтування можливих напрямків удосконалення механізму територіального регулювання промислового виробництва через створення Фонду територіального розвитку.

І.7. Апробація та впровадження результатів дослідження.
Тема дисертаційної роботи є складовою частиною наукових досліджень кафедри економіки підприємств Російської економічної академії ім. Г.В.Плеханова та кафедри організації і управління м'ясо-молоочної промисловості Київського державного університету харчових технологій по удосконаленню механізму територіального регулювання промислового виробництва.

Основні положення і висновки роботи повідомлені і обговорені на II конгресі Міжнародної Слав'янської академії /м. Москва, травень 1996 року/, міжнародних Плеханівських читаннях, наукових конференціях Російської економічної академії ім. Г.В.Плеханова /м. Москва, 1996 р./, на секціях кафедри економіки підприємств РЕА ім. Г.В.Плеханова та кафедри організації і управ-

ління м'ясо-молочної промисловості та організації і управління харчової промисловості УДУХТ. Окремі результати знайшли відображення у виступах на конференціях і засіданнях Золотоніської райдержадміністрації і Черкаської облдержадміністрації. Розпочата робота по створенню в Золотоніському районі Фонду територіального розвитку підприємств агропромислового комплексу.

1.8. Наукові публікації. За темою дисертації опубліковано 3 наукових праці загальним обсягом 0,6 д.а. Дві праці обсягом 0,3 д.а. знаходяться в друці.

1.9. Обсяг і структура дисертаційної роботи. Структура дисертаційної роботи відповідає її цільовій спрямованості, визначена логічною послідовністю вирішуваних завдань і складається із вступу, трьох розділів, висновків і пропозицій, переліку використаної літератури і додатків. Дисертація викладена на 141 сторінці машинописного тексту і включає 10 таблиць, 4 схеми, список використаної літератури із 120 джерел та 7 додатків.

Мета і завдання дослідження визначили таку структуру роботи:

В С Т У П

Розділ 1. ПІДПРИЄМСТВО І РЕГІОН В НОВИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ.

1.1. Особливості формування регіональної економіки в ринкових умовах.

1.2. Підприємства в період розвитку ринкових відносин /на прикладі харчової промисловості/.

1.3. Узгодження інтересів регіону і підприємств шляхом територіального регулювання матеріального виробництва.

Розділ 2. БЕЗПРИБУТКОВІ /НЕКОМЕРЦІЙНІ/ ОРГАНІЗАЦІЇ В УМОВАХ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ.

2.1. Безприбуткові /некомерційні/ організації в умовах ринкової економіки.

2.2. Агенства регіонального розвитку в Польщі,

2.3. Торгово-промислові палати в Німеччині та Великобританії.

Розділ 3. СТВОРЕННЯ ФОНДУ ТЕРИТОРІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ЯК ВАЖЛИВОГО ІНСТРУМЕНТУ РЕГУЛЮВАННЯ МАТЕРІАЛЬНОГО ВИРОБНИЦТВА.

3.1. Передумова створення безприбуткових організацій

для регулювання діяльності підприємств харчової промисловості.

3.2. Створення Фонду територіального розвитку і основні напрямки його діяльності.

ВИСНОВКИ

ЛІТЕРАТУРА

ДОДАТКИ

2. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ І ВИСНОВКИ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

2.1. Перехід до ринку обумовлює зміну механізму взаємодії територіальних органів управління і підприємств різних форм власності, функціонуючих на підвідомчій території. Ринок передбачає новий тип господарюючих суб'єктів, що володіють свободою економічної діяльності і підприємництва. Він також передбачає становлення регіону в економічно самостійний і самофінансуючий орган, що забезпечує оптимальну взаємодію всіх об'єктів його господарства, перехід на договірні відносини між регіоном і підприємством, що знаходиться на його території, створення по ініціативі підприємств і місцевих органів влади безприбуткових організацій для сприяння місцевому економічному розвитку і регулюванню виробничим потенціалом відповідної території.

2.2. Місцеві органи влади в даний час в умовах розширення економічної їх самостійності покликані використовувати передусім економічні методи регулювання, щоб не підірвати основи господарської самостійності регіонів. Головним напрямом їх діяльності повинна стати не тільки фінансова, інформаційна і кадрова підтримка, а й регулювання, створення сприятливого зовнішнього середовища для розвитку промисловості, вдосконалення виробничої, соціальної і економічної інфраструктури, проведення ефективною податковою політики, сприяння стабілізації цін, фінансово-кредитних відносин і нормативної бази, гарантований захист соціальних, екологічних та інших інтересів населення.

Відносини між регіоном і підприємством повинні будуватися з дотриманням наступних принципів:

- взаєморозрахунків шляхом сплачування регіоном всіх послуг і продукції підприємств, що споживається ним, а підприємством - всіх ресурсів і послуг, що споживаються і які надаються місцевими комерційними або управлінськими структурами;

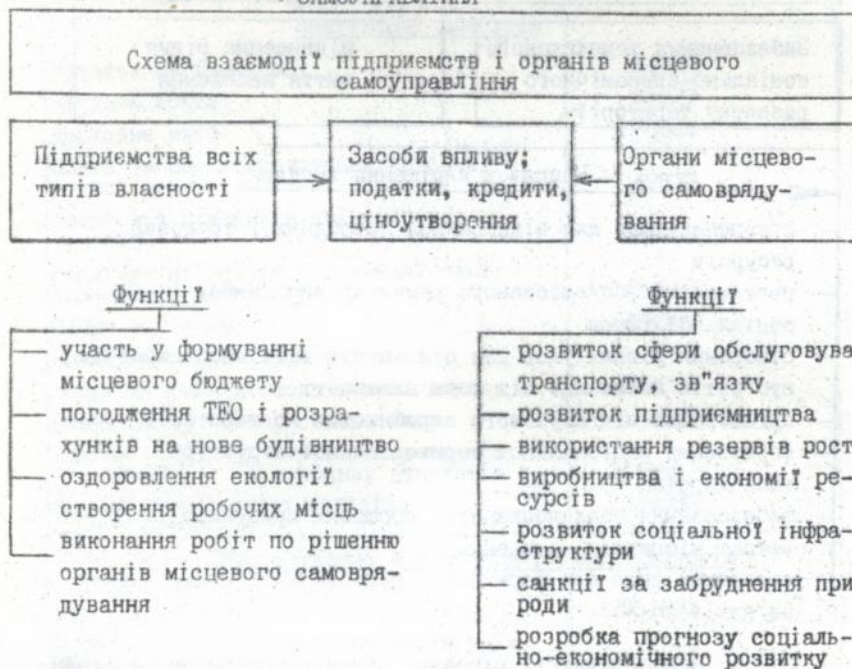
- взаємна вигода, що базується на договірній основі і поширюється на систему цін, пільг тощо;

- економічна і юридична відповідальність за додержання діючого законодавства, а також прийняття взаємних зобов'язань.

Взаємодія між підприємствами і органами місцевого самоврядування повинні будуватися на договірній основі і з використанням економічних регуляторів: податки, встановлення граничного рівня цін і тарифів, кредити тощо /схема № I/.

Схема № I

ВЗАЄМОДІЯ ПІДПРИЄМСТВ І ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОУПРАВЛІННЯ

2.3. Найважливішим напрямком забезпечення дієвості територіального регулювання являється створення механізму взаємодії різноманітних економічних інтересів, що лежить в основі діяльності центральних і місцевих органів управління та господарюючих суб'єктів.

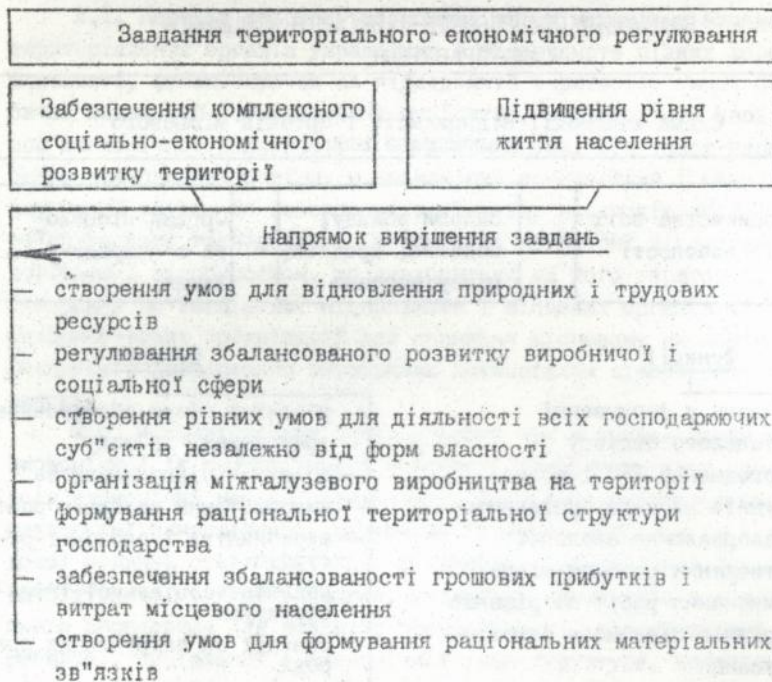
Економічний інтерес - спонукаючий мотив господарської діяльності, що направлений на задоволення потреб.

Сукупність територіальних економічних інтересів ділять на дві групи:

1. Підвищення рівня життя населення.
 2. Комплексність господарського розвитку території.
- Зміст цих інтересів тісно пов'язаний з покращенням всіх умов життєдіяльності населення відповідної території /схема 2/.

Схема № 2

ТЕРИТОРІАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК

2.4. Одна з функцій місцевих органів управління - фінансове оздоровлення економіки регіону. Для цього необхідно: забезпечити економію коштів місцевого бюджету шляхом відмови від довгострокових дорогих проєктів, що потребують значних капіталовкладень, а також зменшення дотацій збитковим виробництвом з передачею їх у власність або в оренду трудовим колективам тощо; форсувати розвиток підприємництва у виробничій та обслуговувальній сфері і збільшення на цій основі доходів бюджету; проводити ефективну податкову політику, забезпечити введення систе-

ми місцевих податків, що сприятимуть ефективному використанню природних і народногогосподарських ресурсів.

Про реальну самостійність регіону в формуванні бюджету дає уяву таблиця № I, в якій розшифрована прибуткова частина бюджету Черкаської області на 1995 рік.

Таблиця № I

Прибуткова частина бюджету Черкаської області
на 1995 рік

	Сума /млн.крб./
<u>Закріплені прибутки</u>	
Податок на промисел	11904
Лісовий дохід	21827
Державне мито	208620
Плата за спецвикористання прісних водних ресурсів	49833
Податок з власників транспортних засобів	181760
Надходження коштів від приватизації державного майна	1139500
Плата за землю	1023903
Надходження дивідендів	1738
Збори та інші неоподатковані доходи	350000
Плата за сп. використання надр	2632
Доходи та , які встановлюються місцевими , і народних депутатів	344966
Всього закріплених доходів	3336683
<u>Відрахування від централізованих доходів</u>	
Податок на добавлену вартість	9051897
Податок на прибуток підприємств усіх форм власності	3730730
Акцизний збір	3006500
Прибутковий податок з робітників і службовців	1271278
Всього відрахувань	14354555
Разом доходів	17691238
Дотація	4096699
Всього доходів	21786937

Як видно із таблиці I, закріплені доходи, які поступають безпосередньо в бюджет регіону, склали 3,3 трлн. крб. або 18,9 % загальної суми прибутку бюджету області. Таким чином, 81,1 % прибутку бюджету області представляють собою централізований розподіл, який закріплено рішенням Верховної Ради України в Законі "Про бюджет". Із загальної суми доходів від надходжень народного господарства прибутковий податок з громадян в області на 1995 рік планувався в 1,27 трлн. крб. /50 % від загальної суми надходжень по даному виду прибутків - згідно Закону/. Цим характеризується рівень дійсної самостійності області в формуванні свого бюджету.

2.5. Вивчення діючих в США, Канаді і країнах Європейської співдружності податкових систем необхідно використовувати при розробці податкової системи України. Це стосується передусім всіх законодавчо-адміністративних основ податкової бази, ставок податків, усіляких пільг та скидок.

Податкові ставки встановлюються, як правило, на основі прогресивних шкал, причому в динаміці яскраво виражена тенденція до скорочення кількості їх максимальної величини і розширенню бази оподаткування.

2.6. При переході України до ринкових відносин особливе значення має наукове обґрунтування розвитку і розміщення на її території найбільш пріоритетних галузей народного господарства. До таких пріоритетних галузей народного господарства належить харчова промисловість, як одна з провідних в республіці. Минулі роки аграрної реформи характеризуються різким спадом виробництва, якого ще не було на Україні з 1946 року. Якщо за 1986-1990 рр. середньорічний приріст валової продукції склав 2,2 %, то в 1995 р. він скоротився більш як на 30 % в порівнянні з показниками 1986-1990 року. Різко скоротилась матеріальна база аграрного сектору, суттєво знизилась закупки техніки. На даний момент біля 40 % м'ясокомбінатів, молочних заводів і підприємств інших галузей знаходиться в передаварійному стані. Тільки біля 16 % будівель і споруд побудовані по типових проектах і відповідають сучасним вимогам. Обновлення парку обладнання зараз не перевищує 3-4 % замість 8-11 % в рік. Посилюється хронічний дефіцит сировини, з різким відтоком на переробку, в умовах малих кустарних виробництв і, як наслідок цього, втрачається значна кількість продукції /зерна - 25-30 %, картоплі і овочів - 35-50 %/, цукру - до 30 %/. Не вирішилися проблеми глибинної і

комплексної переробки сировини.

Основними причинами зниження виробництва є: кризис неплатежів, неможливість виплати високих процентів по банківських кредитах, хронічна нестача сировини і тари на підприємствах із-за порушення господарських зв'язків, відсутність дисципліни поставок, тяжкий фінансовий стан підприємств, низький рівень технічного оснащення, високий процент зносу обладнання і при цьому відсутність коштів на його оновлення, постійний ріст витрат виробництва, збільшувачи вартість готової продукції, що в свою чергу приводить до труднощів збуту продукції, затоварювання складських приміщень.

2.7. Одним з важливих умов досягнення науково обгрунтованого продовольчого забезпечення населення є формування і реалізація оптимальної структури споживання продуктів харчування, яка в свою чергу обумовлена структурою сільськогосподарського виробництва, харчової і переробної промисловості.

Аналіз регіональної структури промислового виробництва в області показує, що харчова промисловість відіграє різну роль в господарських комплексах окремих районів області, що підтверджують аналітичні дані про диференціацію рівня виробництва продовольчих товарів, як в фізичному об'ємі, так і в розрахунку на душу населення, а також індекс регіональної концентрації їх виробництва /таблиця № 2/.

Індекс регіональної концентрації виробництва продовольчих товарів відображає співвідношення рівнів виробництва на душу населення в окремих районах і в області в цілому. В Черкаській області 7 районів з двадцяти являються районами спеціалізації продовольчих товарів, у яких рівень індексу регіональної концентрації перевищує одиницю.

2.8. Територіальне регулювання матеріального виробництва в період розвитку ринкової економіки обумовлює створення цілого комплексу організаційних структур узгоджено діючих під егідою місцевих влад. Серед таких організацій одне з центральних місць належить безприбутковим або некомерційним організаціям. Це, наприклад, агенства регіонального розвитку, торгово-промислові палати. Їх мета - не отримання прибутку, а допомога іншим в його одержанні. Їх існування обумовлено суспільною необхідністю. Організація цього незалежного сектору може робити вплив на державну соціально-економічну політику.

Вони, в нашому баченні, повинні виконувати такі функції:

Таблиця № 2

Диференціація рівня виробництва продовольчих товарів в районах Черкаської області /в відпускних цінах відповідних років/

Райони області	1994			1995		
	об'єм виробн. в млрд. крб.	в розрахун. на душу нас. /млн. крб./	індекс регіон. концент.	об'єм виробн. в млрд. крб.	в розрахун. на душу нас. /млн. крб./	індекс регіон. концент.
Городищенський	2238,288	51,9	0,684	2089,520	48,4	0,663
Драбівський	1714,795	48,5	0,638	1751,772	49,4	0,677
Жашківський	3769,030	63,8	0,841	3960,068	66,9	0,917
Звенигородський	5980,142	79,8	1,051	4926,260	65,6	0,899
Золотоніський	9339,992	113,7	1,499	10354,039	125,9	1,727
Кам'янський	1478,389	54,7	0,721	1406,700	52,0	0,713
Канівський	6086,939	93,6	1,234	7063,419	108,5	1,488
Катеринопільський	3093,359	77,3	1,019	3351,706	83,7	1,148
Корсунь-Шевченк.	2443,580	54,9	0,723	2300,203	51,6	0,707
Лисянський	2093,803	66,5	0,876	1880,593	59,7	0,818
Манківський	1655,891	43,1	0,567	1809,619	46,9	0,643
Монастирищенський	2087,193	61,7	0,813	2147,148	66,6	0,913
Смілянський	4298,691	76,3	1,005	4418,631	78,3	1,074
Тальнівський	6469,445	107,8	1,420	5490,413	91,4	1,253
Уманський	5440,697	98,8	1,301	4053,414	73,6	1,001
Христинівський	2642,496	68,0	0,895	2666,702	68,6	0,941
Черкаський	14524,434	96,3	1,268	9107,433	60,3	0,828
Чигиринський	224,344	70,7	0,931	193,125	60,8	0,835
Чорнобаївський	1393,369	114,4	1,507	1277,481	104,7	1,437
Шполянський	3763,906	70,1	0,923	3547,118	66,0	0,852
Всього по області:	75973,334	75,9	1,000	66789,213	72,9	1,000

заповнювати пустоти в областях, що залишила держава і підприємства; виробляти товари і послуги, що зможуть скоротити розрив між нашою республікою і державами Європи; активно брати участь в процесі структурної перебудови економіки і її регулювання.

Особливо відчутна потреба в некомерційних структурах на регіональному і місцевому рівні. Проблеми регіональної політики тісно пов'язані з процесами трансформування всієї системи і поглиблюються відсутністю компетентних територіальних організацій. Уряд при формуванні економічної політики враховує тільки потреби країни в цілому. Ради і інститути, що відповідали за регіональну політику при централізовано-плановій економіці, зруйновані. Тепер в Україні є цілі області діяльності, чекаючі безприбуткових організацій і найбільш важливе значення має область регулювання безприбутковими організаціями матеріального виробництва на відповідній території, створення ними сприятливих умов для функціонування підприємств.

2.9. На думку пошукача, для України дуже корисний досвід організацій зарубіжних країн, що займаються питаннями територіального розвитку. Так, з досвіду Агентств Регіонального розвитку /APP/ Польщі можна узагальнюючи сформулювати деякі висновки: необхідно прийняти Закон, що відображає правову основу для створення фондів, чітко визначити завдання регіональних фондів розвитку, а саме: сприяння місцевому економічному розвитку, надання послуг в області охорони здоров'я, освіти, культури і мистецтва, соціальна забезпеченість, розвиток науки, захист навколишнього середовища та історичних пам'яток. Основними напрямками діяльності Агентств регіонального розвитку Польщі в регіоні, що прийняті і для України, є: участь в розробці планів реструктуризації, становлення нових інститутів в регіоні /наприклад, Центру маркетингу/, підтримка малого бізнесу, навчання і перенавчання.

2.10. Є ще приклад некомерційних організацій – Торгово-промислові палати /ТПП/, які представляють собою центральні організації, що об'єднують промислові підприємства. На заході Німеччини, наприклад, існує 69 торгових палат, а в нових землях ще 14, членство в яких для підприємств обов'язкове /передбачено Законом/. Функції ТПП Німеччини – вирішує питання права і торгівлі, планування і освіти, зовнішнь-торгові операції,

надає допомогу основним галузям промисловості регіону, а також особам, що починають нову справу. Вся структура палати направлена на співробітництво з її членами по дорученню і на користь яких вона працює.

У Великобританії немає Закону, який передбачає функції ТІП, робить членство в ній яв'язковим. З досвіду роботи ТІП Бірмінгему /Англія/ можна відзначити такі позитивні моменти: надання інформаційних послуг підприємствам /на базі створення відділу пошуку даних і відділу баз даних прямого доступу/, вивчення бізнесу в світі і надання консультацій по законодавчих актах місцевого, національного і загальноєвропейського рівня /відділ внутрішньої політики/, стимулювання експорту товарів членів палати /відділ зовнішньої торгівлі/.

Досвід цих зарубіжних організацій - приклад інструменту приватно-громадського партнерства в реалізації програм розвитку місцевої економіки, однієї з форм управління матеріальним виробництвом, можна використати в Україні.

2.11. Розвиток мережі комерційних банків не забезпечив надійної фінансової підтримки харчової промисловості. Із-за дороговизни кредитів, інвестиційний прогрес знаходиться на точці замерзання, йде процес зношення і випереджаючого вибуття основних фондів.

Переробним підприємствам потрібна своя фінансова система. Таку роль можуть взяти на себе створювані фонди територіального розвитку.

ФТР носить інвестиційну направленість.

Основними сферами його діяльності передбачається:

1. Інвестування капіталу в створення або розвиток підприємств малого бізнесу.

2. Забезпечення гарантій кредитів.

Це дуже актуально, тому що Черкаська область по інвестиційній привабливості входить в третю групу областей України, що свідчить про можливість інвестування коштів в промисловий потенціал області. Але за 1995 рік було отримано інвестицій підприємствами області всього на 30 млн. дол.

2.12. Недостатньо розвинутою на всіх рівнях економіки являється система маркетингових досліджень. В практиці, якщо і використовуються маркетингові підходи, то тільки в окремих її елементах, без системного підходу.

Акціонерні товариства, підприємства, фірми в даний час потребують конкретних рекомендацій про спосіб устаткування виробництва і збуту, метод дослідження купівельної спроможності, використання технічних досягнень для оновлення продукції. Тому доцільно мати в структурі Фонду територіального розвитку Центр територіального і галузевого маркетингу, який буде об'єднувати відділи спостереження, аналізу та консультативний відділ.

Мета проведення маркетингу регіону – це пошук інвесторів. Діяльність центру маркетингу рекомендується здійснювати в наступних напрямках:

- пряма передача інформації в посольства, в їх комерційні представництва, в російськомовні газети в розвинутих країнах;
- створення інформаційних пунктів в готелях і бізнес-центрах;
- створення іноземних торговельних представництв в регіоні;
- співробітництво з іноземними і місцевими ФТР, Агенствами регіонального розвитку, Торгово-промисловими палатами тощо;
- організація семінарів і конференцій, що рекламують можливості регіону;
- співробітництво з пресою, радіо і телебаченням;
- допомога малим підприємствам в участі в ярмарках.

2.13. Перехід до інтенсивних методів господарювання, реформація форм власності і розширення торгових відносин потребують активізації діяльності обслуговуючих структур економіки. При умові, коли відбувається зниження приросту об'ємів виробництва, інфраструктура стає важливим фактором реалізації внутрішніх резервів економічного росту. Від рівня і ступеня розвитку обслуговування значною мірою залежать ритмічність, ефективність всього виробництва.

Інфраструктура включає:

- надійні інформаційно-торгові зв'язки;
- джерела кредитування і фінансування;
- розвинуту систему послуг.

Виходячи з цього, пропонується створити цю інфраструктуру, а потім вже братись за приватизацію. В нинішній час процеси приватизації підприємств промисловості не знайшли того розмаху, як це було передбачено Програмою приватизації. На по-

чаток 1996 року приватизовано біля 70 % підприємств харчової промисловості, із них 90 % перетворені в акціонерні товариства. Причин цьому багато. Але, мабуть, однією з найбільш значних із них є відсутність підтримки з боку місцевих органів управління. Мова йде, передусім, про фінансову, кадрову підтримку. Багато проблем можуть і повинні вирішити тільки територіальні органи.

Одна із основних цілей створюваного Фонду територіального розвитку - участь в процесі приватизації підприємств. Однією із головних перешкод, що заважають приватизації є нестача фінансових ресурсів населення, то Фонду можна створювати нову компанію з працівників підприємств, що приватизуються і підписати угоду про дозвіл покупки активів підприємств. Поскільки сума вкладеного капіталу і наявних фондів, як правило, велика і робітники не можуть заплатити цю суму, то Фонд оплачує частину фондів компанії. Це повинно набагато прискорити процес приватизації. Причому через деякий час Фонд поступово повинен продати свою долю по номінальній вартості працівникам компанії.

Таким чином, створення Фонду територіального розвитку підприємств агропромислового комплексу в районі може вирішити ряд нагальних проблем, виникаючих при розвитку ринкових відносин.

Основні положення дисертаційної роботи опубліковані в таких наукових працях:

1. Ціноутворення на Україні // Тез.доп. П Конгресу між-нар. Слов"янської академії. - Москва, травень, 1995. - 0,2 д.а.
2. Роль держави в регулюванні ринкової економіки.
// Тез.доп.аспір. і наук.співробітн. IX Міжнародних Плеханівських читаннях "Творча спадщина Г.В.Плеханова і соціально-економічні проблеми сучасної Росії". - Москва, ЕОП МГАХМ, 1996. - 0,2 д.а.
3. Розвиток громадського самоуправління на Україні // Тез. доп.аспір. і наук.співробітн. IX Міжнародних Плеханівських читаннях "Творча спадщина Г.В.Плеханова і соціально-економічні проблеми сучасної Росії". - Москва, ЕОП МГАХМ, 1996. - 0,2 д.а.

ABSTRACT

Strokan T.N. Local government economic management of material production (Cherkassy region, Zolotonosha district's food industry taken as an illustration).

The dissertation is competing for a Candidate's Degree in economics, speciality 08.10.03, town and district economy. Ukrainian Research Council of Productive Forces, Kyiv, 1996.

The dissertation manuscript contains:

- Theoretical theses of current changes taking place in a system of local government management in the process of transition to market economy.
- Research theses of current local market relations and local government management economic system.
- Evaluation and explanation of possible ways how to improve the local government management system of material production through Fund of Territorial Development.

Строкань Т.Н. Територіальне регулювання матеріального виробництва (на прикладі харчової промисловості Золотоніського району, Черкаської області)

Дисертація на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.10.03, городская и региональная экономика. Совет по изучению производительных сил. Киев, 1996 г.

Дисертація являється рукописом, в якій містяться:

- Теоретическа формулювання змін, що відбуваються в сфері територіального управління в період розвитку ринкової економіки.
- Изучение механизма экономического регулирования рыночных отношений хозяйствующих субъектов местными органами власти.
- Определение и обоснование возможных направлений совершенствования механизма территориального регулирования промышленного производства посредством создания Фонда территориального развития.

Ключові слова: механізм територіального регулювання, місцеві органи влади, промисловий потенціал, управління

Підписано до друку 14.05.96. Формат 60x84/16. Папір тип. № 1
 Офс. друк. Умов. друк. арк. 1,1. Умов. фарб. — відб. 0,8
 Обл. — відб. арк. 08, Замовл. № 255. Тираж 100 прим. Безкоштовно

Рада по вивченню продуктивних сил України НАН України
 252032, Київ-32, бульв. Т. Шевченка, 60
 Дільниця оперативного друку РНІС України НАН України
 252032, Київ-32, бульвар Т. Шевченка, 60

436458

AB 35.230